

ආර්ථික විද්‍යාව

අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ විභාගය
 සඳහා විෂයානුබද්ධ පුනරීක්ෂණ සංවිතය
5. සාර්ව ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය සැලකිල්ලට ගනිමින්
ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීම
 ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න සඳහා පිළිතුරු

1.

(i)

- සමස්ත නිමැවුම
- සේවා නියුක්තිය
- පොදු මිල මට්ටම
- ගෙවුම් ශේෂය
- පොළී අනුපාතික
- විනිමය අනුපාතික

(ii)

- මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය
- පිස්කල් නැතහොත් රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය
- සැපයුම් ප්‍රවර්ධන ප්‍රතිපත්ති
- ආදායම් ප්‍රතිපත්ති
- සෘජු පාලන ප්‍රතිපත්ති
- විදේශ වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති

(iii)

සමස්ත සැපයුම ඉහළ නැංවීම සඳහා රජය විසින් අනුගමනය කරන ක්‍රියාමාර්ග සැපයුම් ප්‍රවර්ධන ප්‍රතිපත්ති වේ. මේ යටතේ

- (1) බදු ප්‍රතිසංස්කරණය
- (2) පෞද්ගලීකරණය
- (3) නියාමණහරණය
- (4) ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ
- (5) ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ වැදගත් වේ.

(iv)

සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යයන් ගේ කෙටිකාලීන හැසිරීම නිරූපණය කරන ප්‍රස්තාරික නිරූපණය ව්‍යාපාර වක්‍ර ලෙස හැඳින්වේ. එනම් කාලයත් සමග ආර්ථිකයේ මූර්ත නිමැවුමේ වෙනස්වීම නිරූපණය කරන ක්‍රමයයි.

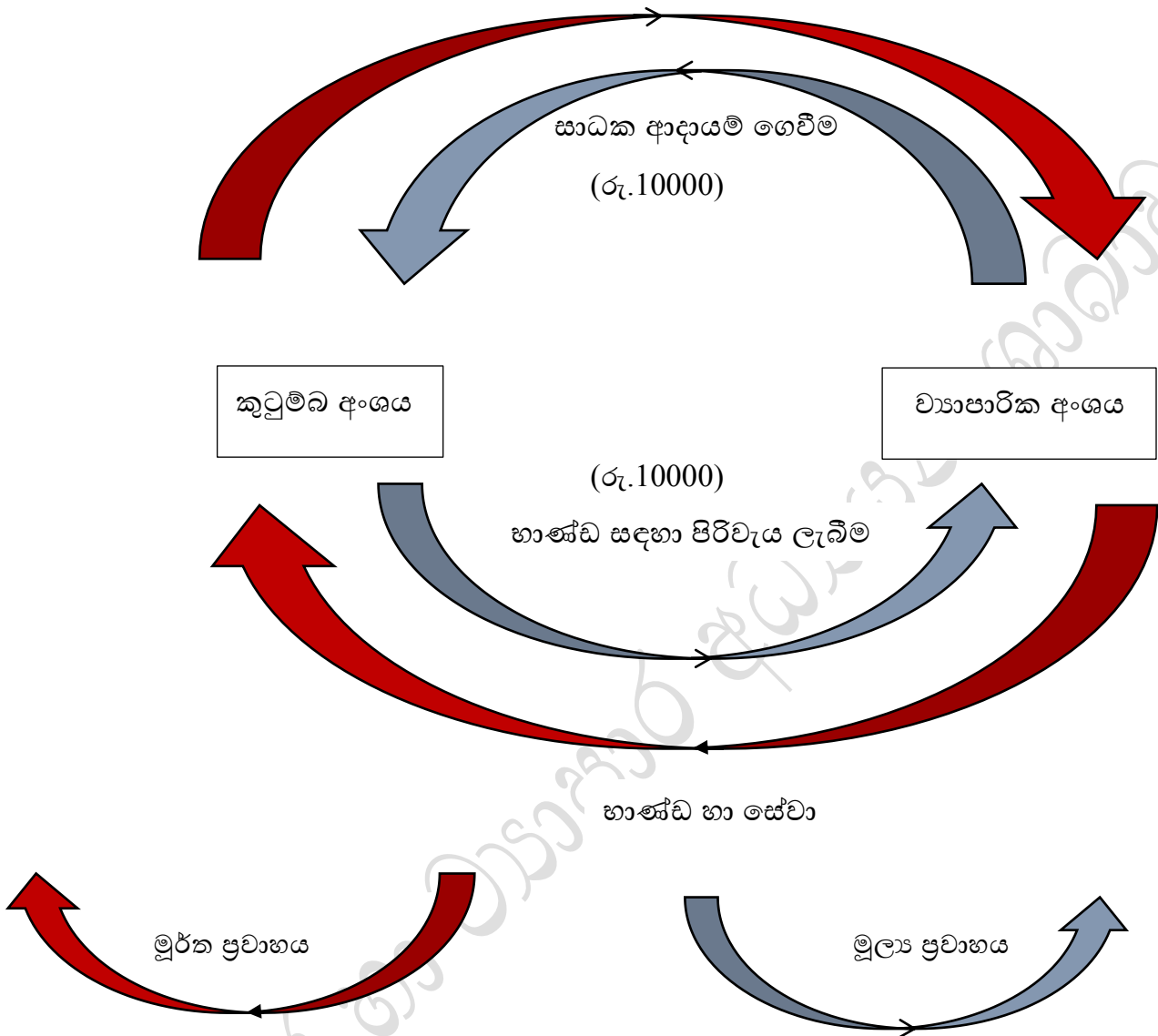
(v)

- 1 ප්‍රසාරණ අවධිය
- 2 මුදුනන අවධිය
- 3 පසුබැසීමේ අවධිය
- 4 පතුළ

2.

(i)

භූමිය + ශ්‍රමය + ප්‍රාග්ධනය + ව්‍යවසායකත්වය

ආදායම (රු.10000) = වියදම (රු.10000) = නිමැවුම (රු.10000)

ආදායම් ප්‍රවේශයට වටිනාකම = වියදම් ප්‍රවේශයට වටිනාකම = නිමැවුම් ප්‍රවේශයට වටිනාකම

ඉහත වෘත්ත ප්‍රවාහ සටහන මගින් රටක මුළු නිමැවුම , මුළු ආදායම හා මුළු වියදම එකවර තීරණය වන ආකාරය නිරූපණය කරයි. නිෂ්පාදන අංශය සාධක මිල දී ගෙන භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය සඳහා යොදවයි. එමගින් රටේ මුළු නිමැවුම නිරූපණය කරයි.

නිෂ්පාදන ආයතන කුටුම්භ අංශයෙන් ලබා ගන්නා සාධක සඳහා ගෙවීමක් කරනු ලබන අතර , එය සාධක හිමියන්ගේ මුළු ආදායමයි. එමගින් රටේ මුළු ආදායම පෙන්වනුම් කරයි.

කුටුම්භ අංශය සාධක සැපයීමෙන් උපයන ආදායම නැවත භාණ්ඩ හා සේවා මිල දී ගැනීම සඳහා වැය කරයි. එමගින් රටේ මුළු වියදම පෙන්වනුම් කරයි.

(ii) දත්ත එක් රැස් කිරීමේ ක්‍රමවලට හසු නොවන ආර්ථික කටයුතු නිරීක්ෂණය නොවන ආර්ථික කටයුතු ලෙස සැලකේ. උදාහරණ ලෙස නීතිවිරෝධී ආර්ථික කටයුතු, කළු ආර්ථික කටයුතු)

(iii) නිරීක්ෂණය නොවන ආර්ථික කටයුතු බිහි වන්නේ

1 සැඟවුණු ආර්ථික කටයුතු (කළු ආර්ථික කටයුතු) පැවතීම

- ~ විධිමත් ගණනය කිරීමකට පාත්‍ර නොවන නීත්‍යානුකූල ආර්ථික කටයුතු
- ~ බදු ගෙවීමෙන් වැළකී සිටීම
- ~ සමාජ ආරක්ෂණ මුදල් ගෙවීමෙන් වැළකී සිටීම
- ~ නීතිමය ප්‍රමිතීන් පිළිපැදීමෙන් වැළකී සිටීම. (අවම වැටුප්, උපරිම වැඩ කාලය, සනීපාරක්ෂක ප්‍රමිතීන්)
- ~ වෙනත් පරිපාලන රෙගුලාසි අනුගමනයට ඇති අකමැත්ත (බලධාරීන් වෙත තොරතුරු සැපයීම, ආකෘති පත්‍ර පිරවීම)

2 නීත්‍යානුකූල නොවන ආර්ථික කටයුතු

- ~ නීතියෙන් තහනම් කොට ඇති භාණ්ඩ නිපදවීම හා බෙදා හැරීම (මත්පැන් හා මත් ද්‍රව්‍ය නිපදවීම හා බෙදා හැරීම, ගස් කපා විකිණීම, වැලි ගොඩදැමීම, ගණිකා සේවය , තහනම් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය)
- ~ හිමිකම් නොලත් පුද්ගලයින් විසින් නිෂ්පාදනය කිරීම හා බෙදා හැරීම (වෛද්‍ය සභාවේ ලියාපදිංචි නොවූ වෛද්‍යවරුන්ගේ සේවය, බලපත්‍ර නොමැතිව මත්පැන් අලෙවිය)

(iv)

- මූල්‍ය නොවන සමාගමික අංශය (NFC)
- මූල්‍ය සමාගමික අංශය (FC)
- රාජ්‍ය අංශය (GG)
- ලාභාපේක්ෂාවෙන් තොරව ගෘහ ඒකක වෙත සේවා සපයන අංශය (NPSH)
- ගෘහ ඒකක (HH)
- නේවාසික නොවන කුටුම්භ හා සමාගමික අංශය හෙවත් අවශේෂ ලෝකය(ROW)

(v)

- ආර්ථිකයේ කාර්ය සාධනය ඇගයීමට යොදා ගැනීම
- ආර්ථික වෘද්ධිය මැනීම
- ඒක පුද්ගල ජාතික නිෂ්පාදනය ඇස්තමේන්තු කිරීම
- ආර්ථිකයේ ව්‍යුහමය ලක්ෂණ අනාවරණය කර ගත හැකි වීම
- කාර්යාත්මක ආදායම් ව්‍යාප්තිය අනාවරණය කර ගත හැකි වීම
- අන්තර්ජාතික සංසන්දනයන් සඳහා භාවිතා කළ හැකි වීම
- ආර්ථික කාරක අතර ශ්‍රිතාත්මක සම්බන්ධතා හඳුනාගත හැකි වීම
- සම්පත් සංයුතිය හා උපයෝජනය අනාවරණය වීම
- ආර්ථික කළමනාකරණය සඳහා තොරතුරු ලබාගත හැකි වීම
- සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යන්ගේ හැසිරීම පුරෝකථනය කළ හැකි වීම

3.

(i)

- අවසන් නිෂ්පාදිත ක්‍රමය
- එකතු කළ වටිනාකම් ක්‍රමය

(ii) කිසියම් ආයතනික ඒකකයක පාලනය හා වගකීම යටතේ යෙදවුම් භාවිතා කරමින් භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදන බිහි කෙරෙන ක්‍රියාකාරකමක් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකමක් එලදායි ආර්ථික ක්‍රියාකාරකමකි.

(iii) ඇතැම් එලදායි ගනුදෙනු ගණනය කිරීමේ හා තක්සේරු කිරීමේ දුෂ්කරතා නිසා ජාතික ගිණුම් වලදී සැලකිල්ලට නොගන්නා අවස්ථා පවතී .

උදාහරණ :-

1 ගෙවීමකින් තොරව නිවස තුළ ඉටු කරනු ලබන ගෘහ සේවය

- ~ නිවස පිරිසිදු කිරීම, අලංකරණය, සුළු නඩත්තු කටයුතු
- ~ ආහාර පිළියෙල කිරීම හා පිළිගැන්වීම
- ~ දරුවන් රැකබලා ගැනීම හා උපදෙස් දීම
- ~ වැඩිහිටියන් රැකබලා ගැනීම
- ~ නිවසේ සාමාජිකයන් හා බඩු භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය

2 නොමිලයේ ලැබෙන ස්වභාවික සම්පත්

- ~ භූමිය , ජලය, ස්වභාවික සම්පත්

3 මිනිස් ශ්‍රමයකින් තොරව වර්ධනය වන ස්වභාවික සම්පත්

- ~ වනාන්තර, සමුද්‍ර මත්ස්‍ය සම්පත්

4 ඉගෙනීම හා විවේකය

5 මිල වෙනස්වීම් හෝ ස්වභාවික වර්ධනය මගින් සිදු වන වටිනාකම වෙනස් වීම

මෙම කටයුතු වල වටිනාකම තක්සේරු කිරීමේ දුෂ්කරතා මත සැලකිල්ලට නොගැනීම නිසා සැබෑ ජාතික නිමැවුමට වඩා අඩු අගයක් පෙන්නුම් කරයි.

(iv)

$$\begin{aligned} \text{අ) මූලික මිල} &= \text{රු. } 70 - 5 + 3 \\ &= \text{රු. } 68 \end{aligned}$$

$$\text{ආ) නිෂ්පාදකයාගේ මිල} = \text{රු. } 90$$

$$\begin{aligned} \text{ඇ) වෙළෙඳපොල මිල} &= \text{රු. } 90 + 8 + 5 + 7 + 15 \\ &= \text{රු. } 125 \end{aligned}$$

(v)

නිෂ්පාදන මූලාශ්‍ර		ආදායම් මූලාශ්‍ර	
1 නිමැවුමේ වටිනාකම	රු.1200000	1 නිෂ්පාදන සාධක සඳහා ගෙවීම්	
අඩු කළා:- 2 යෙදවුම් වටිනාකම	රු. 400000	සේවක ගෙවීම්	රු.300000
		බදු කුලිය	රු.50000
		පොළී ගෙවීම්	රු.80000
		ලාභය	රු.330000
ලී මිල දී ගැනීම්	රු.260000	එකතු කළා:-	
ඇණ සඳහා	රු. 90000	2 සාධක නොවන ගෙවීම්	
අනෙකුත් යෙදවුම් සඳහා	රු. 50000	ප්‍රාග්ධන ක්ෂයවීම්	රු.40000
එකතු කළ වටිනාකම	රු. 800000	එකතු කළ වටිනාකම	රු.800000

4.

(i) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය ආශ්‍රයෙන් බිහිවන ආදායම් ප්‍රාථමික ආදායම් ලෙස සැලකේ. මේවායේ ස්වරූප කිහිපයකි.

- ~ සේවක ආදායම්
 - ~ ශුද්ධ මෙහෙයුම් අතිරික්තය
 - ~ ප්‍රාග්ධන පරිභෝජන වියදම
 - ~ මිශ්‍ර ආදායම්
 - ~ නිෂ්පාදනය හා ආනයන මත ශුද්ධ බදු
- } දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය

(ii)

අ) දළ ජාතික ආදායම හා ශුද්ධ ජාතික ආදායම, අතර වෙනසක් ඇති වන්නේ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජන වියදම (ප්‍රාග්ධන ක්ෂය) නිසා

$$\text{ශුද්ධ ජාතික ආදායම} = \text{දළ ජාතික ආදායම} - \text{ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජන වියදම}$$

ආ) ජාතික ආදායම හා වැය කළ හැකි ජාතික ආදායම අතර වෙනසක් ඇති වන්නේ විදේශ ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම නිසා

$$\text{වැය කළ හැකි ජාතික ආදායම} = \text{දළ ජාතික ආදායම} + \text{විදේශ ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම}$$

ඇ) ජාතික ආදායම හා කුටුම්භ ආදායම අතර වෙනසක් ඇති වන්නේ කුටුම්භ වෙත නොලැබෙන ඇතැම් ආදායම් ජාතික ගිණුම් තුළ ඇතුළත් වන අතර කුටුම්භ වෙත ලැබෙන ඇතැම් ආදායම් ජාතික ගිණුම් තුළ ඇතුළත් නොවීම නිසා

$$\text{කුටුම්භ ආදායම} = \text{ජාතික ආදායම} - \text{කුටුම්භ වෙත නොලැබෙන ජාතික ගිණුම් තුළ ඇතුළත් ආදායම්} + \text{ජාතික ගිණුම් තුළ ඇතුළත් නොවන නමුත් කුටුම්භ වෙත ලැබෙන ආදායම්}$$

ඈ) කුටුම්භ ආදායම හා වැය කළහැකි කුටුම්භ ආදායම අතර වෙනසක් ඇති වන්නේ පෞද්ගලික සෘජු බදු නිසා

$$\text{වැය කළහැකි කුටුම්භ ආදායම} = \text{කුටුම්භ ආදායම} - \text{පෞද්ගලික සෘජු බදු}$$

(iii)

අ) සමාගමික ලාභ බදු	රු.මි.25
සමාගමික ලාභාංශ	රු.මි.100
නොබෙදූ ලාභ	රු.මි.50
පොළී ආදායම්	රු.මි.75
ස්වභාවික සම්පත් භාවිතයේ බදු කුලිය	රු.මි.40
ප්‍රාග්ධන පරිභෝජන වියදම්	රු.මි.18
ස්වයං සේවා නියුක්ත ඉපයීම්	රු.මි.48
සමාගමික නොවන අංශවල විවිධ ඉපයීම්	<u>රු.මි.26</u>
දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය	<u>රු.මි.382</u>

ආ)

වැටුප් හා වෙනත්	රු.මි.150
කම්කරු වන්දි	රු.මි.15
දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය	රු.මි.382
නිෂ්පාදනය හා ආනයන මත ශුද්ධ බදු	රු.මි.18
ශුද්ධ වක්‍ර බදු	<u>රු.මි.13</u>
දළ දේශීය ආදායම	<u>රු.මි. 578</u>

ඇ)

දළ දේශීය ආදායම	රු.මි.578
විදේශ ශුද්ධ ආදායම (36-44)	රු.මි.-4
දළ ජාතික ආදායම	රු.මි.574
+ ජාතික ගිණුම් තුළ ඇතුළත් , කුටුම්භ වෙත නොලැබෙන ආදායම	
සමාගමික ලාභ බදු	රු.මි 25
නොබෙදූ ලාභ	රු.මි.50
සමාජ සංරක්ෂණ දායක මුදල්	රු.මි.20
ප්‍රාග්ධන පරිභෝජන වියදම්	<u>රු.මි.18</u>
- ජාතික ගිණුම් තුළ ඇතුළත් නොවන , කුටුම්භ වෙත ලැබෙන ආදායම	රු.මි.(113)
ශුද්ධ විදේශ පෞද්ගලික සංක්‍රාම	රු.මි.23
	රු.මි.23
කුටුම්භ ආදායම	<u>රු.මි.484</u>

ඈ) ජාතික ආදායම

ශුද්ධ විදේශ නිල සංක්‍රාම	රු.මි.574
ශුද්ධ විදේශ පෞද්ගලික සංක්‍රාම	රු.මි.19
වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම	<u>රු.මි.23</u>
- මුළු පරිභෝජන වියදම	රු.මි.616
ජාතික ඉතුරුම්	<u>රු.මි. (600)</u>
	<u>රු.මි.16</u>

5.

(i) අ) නව විදුලි බලාගාරයක් සාම්පූර්ණ වල ඉදි කිරීම

දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය → දළ දේශීය ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය

ආ) සිංහ සමාජ මගින් දිළිඳු ජනයා වෙත අත්‍යාවශ්‍ය පාරිභෝගික භාණ්ඩ ලබා දීම

කුටුම්භ පරිභෝජනය → ලාභ අපේක්ෂාවෙන් තොරව කුටුම්භ වෙත සේවා සපයන අංශයේ පාරිභෝජන වියදම

ඇ) රාජ්‍ය අංශයේ නිමි තොග වල වටිනාකම වැඩි වීම

දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය → සංසරණ ප්‍රාග්ධනය

ඈ) නව පාසල් වාරය සඳහා දෙමාපියන් විසින් දරුවන්ට පාසල් උපකරණ මිලදී ගැනීම

කුටුම්භ පරිභෝජනය → කුටුම්භ පාරිභෝජන වියදම

ඉ) තෝරාගත් පාසල් සඳහා නව විද්‍යාගාර හා තාක්ෂණ ඒකක පිහිටුවීම

රාජ්‍ය පාරිභෝජන වියදම → පුද්ගල පාරිභෝජන වියදම

ඊ) පළාත් සභා හරහා සිදුකරන වර්තන වියදම් ඉහළ යාම

රාජ්‍ය පාරිභෝජන වියදම → සමූහ පාරිභෝජන වියදම

(ii) අ) සෙලින්කෝ රක්ෂණ සමාගම → මූල්‍ය සමාගමික අංශය

ආ) බනිජ තෙල් සංස්ථාව → මූල්‍ය නොවන සමාගමික අංශය

ඇ) ශ්‍රී ලංකා පොලීසිය → රාජ්‍ය අංශය

ඈ) ජාතික සේවක සංගමය → ලාභ අපේක්ෂාවෙන් තොරව කුටුම්භ වෙත සේවා සපයන අංශය

(iii)

අ) කුටුම්භ අවසාන පාරිභෝජන වියදම	රු.මි. 6000
ලාභාපේක්ෂාවෙන් තොරව කුටුම්භ වෙත සේවා සපයන ආයතනික ඒකකයන්ගේ අවසන් පාරිභෝජන වියදම	රු.මි.500
ආණ්ඩුවේ අවසාන පාරිභෝජන වියදම	රු.මි.4000
දළ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය	රු.මි.3500
තොග වෙනස්වීම්	රු.මි.1000
වටිනා දෑ අත්පත් ගැනීම් හා අත්හැරීම් (ශුද්ධ)	රු.මි. 200
ශුද්ධ අපනයන	රු.මි.-200
වෙළෙඳ මිලට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	රු.මි.15000

ආ)	වෙළෙඳ මිලට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	රු.මි.15000
	විදේශ ශුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම්	<u>රු.මි.700</u>
	දළ ජාතික ආදායම	<u>රු.මි.15700</u>
ඇ)	දළ ජාතික ආදායම	රු.මි.15700
	විදේශ ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම	රු.මි.1700
	වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම	රු.මි. 17400
ඈ)	කුටුම්භ අවසාන පාරිභෝජන වියදම	රු.මි. 6000
	ලාභාපේක්ෂාවෙන් තොරව කුටුම්භ වෙත සේවා සපයන	
	ආයතනික ඒකකකයන්ගේ අවසන් පාරිභෝජන වියදම	රු.මි.500
	රජයේ පෞද්ගලික පරිභෝජනය	රු.මි.2400
	ආණ්ඩුවේ අවසාන පරිභෝජන වියදම	රු.මි.4000
-	රජයේ සමූහ පරිභෝජන වියදම	රු.මි.2400
	සත්‍ය සුනිශ්චිත පෞද්ගලික පරිභෝජන වියදම	රු.මි.8100
ඉ)	වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම	රු.මි. 17400
-	මුළු පරිභෝජන වියදම (8100 + 2400)	රු.මි. 10500
	දළ ජාතික ඉතුරුම්	රු.මි. 6900